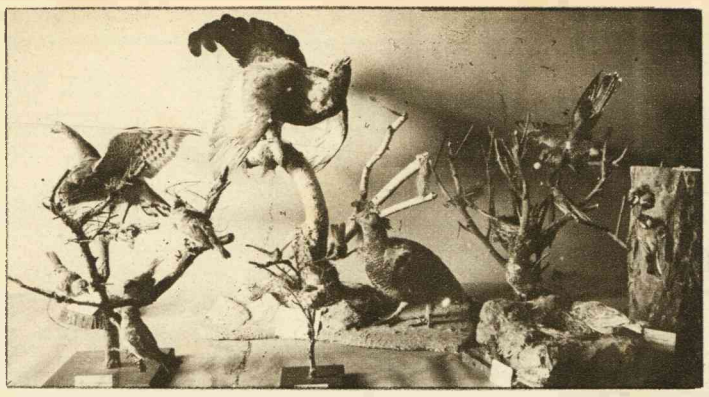
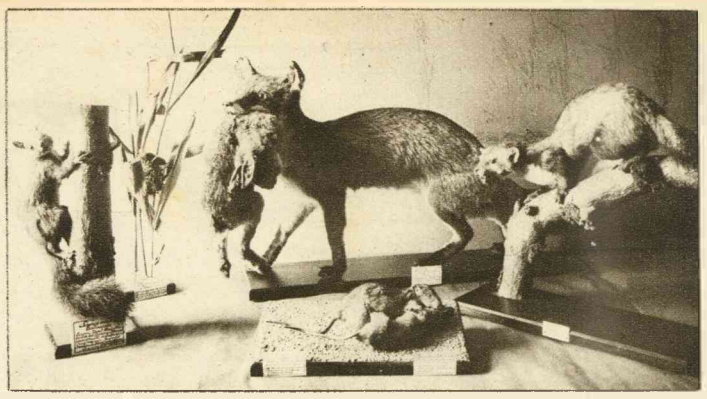

Uit de ‚verzameling biologieën: n.l. korhaan, baltsend voor het wijfje; sperwer met gevangen vink; musschen de jongen voederend; paar leeuweriken bij het nest; koolmeezenpaar bij het nest in boomstam; kolibries bij het nestje.

Uilenpaar (Ransuil) bij het nest, waarin twee jongen.

Biologieën: n.l. Vos met gevangen konijn; eekhoorn tegen boomstammetje; steenmarter op een boomtak; dwergmuis bij het nestje; bruine en zwarte rat vechtende.

EEN BELANGWEKKENDE INSTELLING

Zooals onze lezers zich herinneren zullen, zetten wij onlangs eens een boom op over de onderwijsfilms, die in het Museum ten bate van het Onderwijs te 's-Gravenhage worden vertoond. Wat wij daar bij ons bezoek toen van dat museum zagen, was zóó, dat wij onszelven stellig beloofden er nog eens wat meer van aan de weet te zien te komen om er u in „Panorama" van te kunnen vertellen. We togen er dus nogeens heen, neusden er eens rond in alle hoeken en gaten, en zagen en hoorden er tal van zaken waarover wij vroeger, tot onze schande, nimmer gedacht hadden, en staken er, wij bekennen het maar eerlijk ondanks onzen middelbaren leeftijd nog maar een danigen hoop op. Wij hebben dien dag op onzen rondgang in gezelschap van den zeer bekwamen en zeer toegewijden directeur Dr. H. van Cappelle, den indruk gekregen met een der merkwaardigste instellingen te hebben kennis gemaakt, die men zich denken kan, en met een der nuttigste instellingen bovendien ook. En zoo zitten wij thans, na ons bezoek aan het museum, gewapend met onze notities, voor onze schrijftafel om onze indrukken op papier te stellen.

Gebrek aan stof is er niet, nu wij ons tot schrijven zetten. Integendeel, wij kregen zóóveel mee om u van te vertellen, dat we nauwelijks weten waarmede het eerst te beginnen...

Beginnen we eens met den nàam. In de wandeling heet 't Schoolmuseum, evenals het museum aan de Prinsengracht te Amsterdam, dat feitelijk een leermiddelenmuseum is, en waar onderwijzers, die een school inrichten of verbeteren willen, hun licht komen opsteken.

Dit museum in den Haag heeft echter een ander doel, het is, zeg maar, een enorme school ten dienste van het aanschouwelijk onderwijs. De kinderen komen er, met of zonder onderwijzer, bij hoopjes heen, en worden door den directeur of zijn assistent gaarne rondgeleid. De kinderen komen er om te leeren van de levende werkelijkheid. De levende werkelijkheid!

Is er een beter leermeesteres dan deze?

Nu is het natuurlijk een onmogelijkheid, dat elke school zelve een veelzijdige en kostbare verzameling voorwerpen ten dienste van het aanschouwelijk onderwijs in haar bezit heeft. Maar al had elke stad van eenige beteekenis maar vast ééne centrale verzameling, waar dan de leerlingen der verschillende scholen konden heentrekken. Een dergelijke centrale instelling is het museum op de Nieuwe Markt te 's-Gravenhage. O, er ontbreekt natuurlijk nog zeer veel aan, — de directeur is de eerste om dit te erkennen, — voor het een type kan genoemd worden van wat het beoogt te worden, maar waarheen het toch zoo gaandeweg voetje voor voetje meer en meer naderen zal, dat is: een museum voor de volksontwikkeling in den ruimsten zin, — niet een museum als die waarmede men voorheen al tevreden was, en zooals de meeste wetenschappelijke musea nog zijn ingericht, maar een, waar men in elk opzicht de waarde van het aanschouwelijk onderwijs leert kennen; een museum, waar behalve de scholieren ook de onderwijzers zelven zich komen ontwikkelen; een museum, waar het volk nuttige kennis op de goede, doelmatige, pakkende wijze zich verschaffen kan.

Het museum is geheel in den geest van den bekenden, kort geleden gestorven, Haagschen onderwijzer Jan Ligthart, den paedagoog, die van Europeesche bekendheid was. Hij was het, die met den heer A. W. Akkerman in 1904 het denkbeeld van zulk een instelling in dagbladartikelen bepleitte. Het blad „De Avondpost" stelde zijn kolommen open voor een ieder, die over de goede zaak wat te beweren had, en datzelfde jaar nog werd de vereeniging „Het museum ten bate van het onderwijs" gesticht. Een begin van een verzameling werd aangelegd, deels uit bescheiden middelen aangekocht, deels door schenking verworven en in bruikleen ontvangen. De vereeniging vond veel instemming. In 1909 hielp de gemeente de wakkere vereeniging aan een onderdak voor hare verzameling, en wel in het voorheen bekende hôtel „Le Maréchal de Turenne" aan de Nieuwe Markt. En thans eenmaal onder dak, ontwikkelde zich geleidelijk de verzameling, vooral nadat in 1910 Dr. Van Cappelle als directeur van het museum werd benoemd. Nu was er volkomen eenstemmigheid, nu was er de doelbewuste zaakkundige leiding van één hoofd, wat voor instellingen als deze, onmisbaar is. Eenheid van beginsel in de samenstelling was en bleef thans heerschen.

De resultaten waren verrassend, de bijval was grooter nog dan men zoo spoedig verwacht had, het bezoek zeer druk. En dat verheugende succes werd verkregen ondanks de — het moet ons van het hart — nog tamelijk ongunstige localiteit, waarin het museum gehuisvest is.

De bloei thans reeds van dit museum spreekt voor zichzelf; het is in die weinige jaren aldoor zienderoogen gegroeid; en het huis is te eng geworden voor zoo'n voorspoedigheid...

Hoopvol is de blik van velen gericht naar het dagelijksch bestuur der gemeente... Zal dat in eene nobele geste aan het museum een nieuw, ruim en doelmatig huis geven? Men zegt van: ja. Men fluistert althans.

Hopen wij, dat deze goede zaak spoedig haar beslag krijgt. Een instituut van zoo groote beteekenis als dit, verdient in een waardige woning gehuisvest te worden.

Wij wijzen er nog even op, dat een ieder kan medewerken aan den bloei dezer vereeniging door... ja, natuurlijk door er lid van te worden. Leden betalen minstens een jaarlijksche contributie van f 1.—. Dus wie uwer ervoor voelt, weet waar hij terecht kan.

Een omwandeling door de vertrekken van het Museum met den directeur als gids is een buitengewoon genot. Welk een wijde, diepe wereld gaat voor den toeschouwer open!

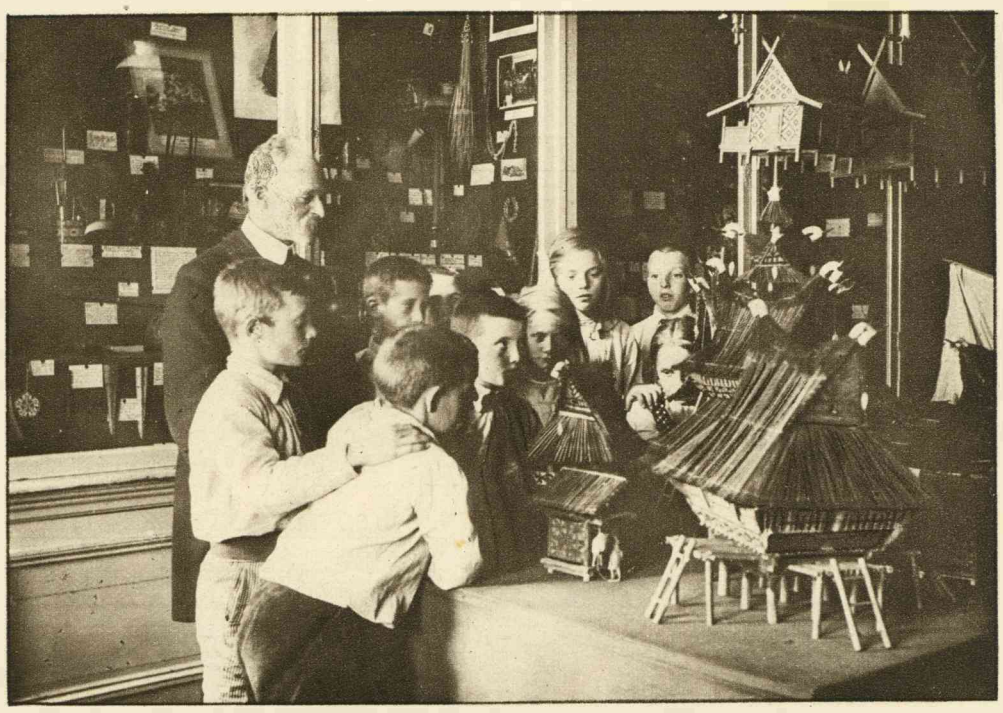
De aanschouwingsmiddelen, die het Museum bevat, zijn verdeeld over de volgende afdeelingen:

1. Kennis van het menschelijk lichaam. 2. Dierkunde. 3. Plantkunde. 4. Aard- en delfstofkunde. 5. Land- en Volkenkunde, (vooral de Ned. Koloniën.) 6. Nederland. 7. Voorgeschiedenis van den mensch. 8. Geschiedenis, (vooral Vaderlandsche). 9. Nijverheid. 10. Natuurkunde.

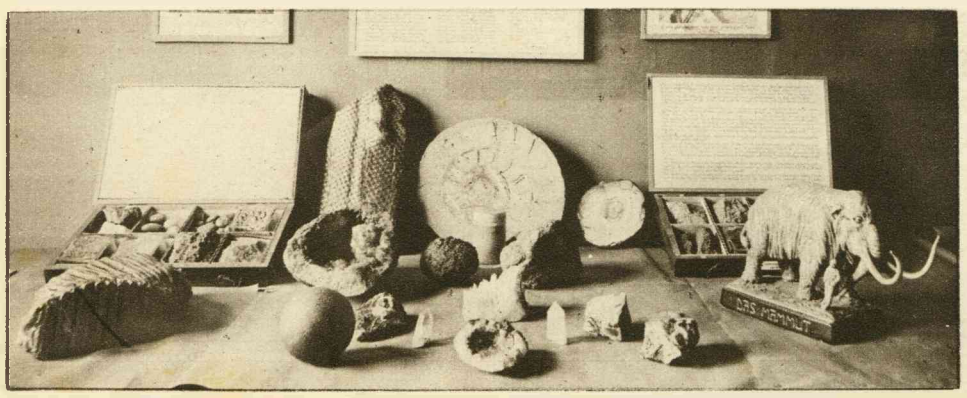
In de eerste afdeeling vindt men skeletten, doodskoppen, en een aantal organen uitgevoerd in papier-mâché.

In de tweede afdeeling, die der dierkunde, zagen we verscheidene preparaten o.a. om zenuwstelsel en bloedsomloop aan te demonstreeren; voorts een uitgebreide en merkwaardige verzameling dierschedels, waaronder al zeer opvalt die van een formidabelen olifant; ook tanden, kiezen en horens van velerlei dieren treft men daar aan. Opgezette zoogdieren en vogels in groote verscheidenheid zijn er; de bedoeling bij het aanleggen van deze verzameling is niet uitsluitend een uitgebreide collectie bijeen te krijgen, maar ook om de dieren in hun leven en gansche doen als het ware voor te dragen aan de leerlingen. Niet een verzameling van verstarde dieren, naast elkaar opgesteld, wezenloos voor zich uitblikkend als een groep Kaffers die voor den fotograaf poseeren; neen, men ziet de dieren in actie; ratten vechten met elkander, een dwergmuis zit op zijn nest, een vos torst een gevangen konijn in den bek; een koekoek brengt zijn ei naar het nest van een ander op zijn gewone brutale maniertje; musschen voeren haar jongen, een sperwer heeft een vinkje te pakken, allemaal doen ze wat, en zulke opgezette dieren lèven als 't ware nog voor de leerlingen, wekken belangstelling omdat niet alleen hun uiterlijk zoo-maar te zien is, maar hun bezigheden, hun liefhebberijen, hun deugden en hun zonden, als je het zoo noemen mag, worden in het licht gesteld.

Verder zagen we in deze afdeeling een merkwaardige collectie „ontwikkelingen", d.w.z. de verschillende ont-

Groepje kinderen die van den Conservator, C. W. S. van der Meulen in de Afd. Nederlandsche Koloniën uitlegging krijgen. Ze staan bij door een Batakker vervaardigde modellen van Bataksche woningen.

Uit de afdeeling Aard- en Delfstofkunde, n.l. twee doozen, die het langzaam uiteenvallen van een gesteente tot lossen grond laten zien en omgekeerd het ontstaan van een vast gesteente uit losse brokstukken: een groote ammoniet, een model van een mammoet en mammoetskies, agaat, kwartsgeoden, bergkristal, lood- en ijzererts, een door het water kogelrond geslepen steen en een tot n vast gesteente samengebakken rolsteen.

Eenige fraaie exemplaren uit de verzameling schelpen, koralen, sponsen, krabben, kreeften, zeeappels. Tegen den muur de ontwikkeling van de oester.